

Brænde hører med i økologisk byggeri

Artikel fra LØBs gruppe om
lokal energi og brændefyring
v. Karen Abrahamsson,
Lasse Nielsen og Anne Poulsen

Brænde er solenergi

Hvert stykke brænde er et lille batteri af solens varme og lys. Det er naturens eget genbrug af solenergi og CO₂. Det er en fornyelig og CO₂-neutral ressource.

Tilmed er brænde en lokal, billig og forsyningssikker energikilde. Brænde kommer typisk fra udtynding i haver, skove og læhegn, og det er træ som ikke ville komme til gavn på anden måde end ved at varme og spare kul, olie og gas.

Set over den samlede livscyklus er det oplagt, at opvarmning med brænde har en vigtig plads i økologisk byggeri.

Men jævnligt og mindst hvert efterår dukker alarmerende historier op i medierne om dødsfald som følge af partikler i røg fra brændefyring. Der følger altid politiske forslag med, fx om afgifter på brænde, ovne eller skorstene, om røgfrie zoner i byerne eller om tvungen røgrensning i skorstene.

Medieomtalen forvrider ofte forskningsresultater og den videnskabelige dokumentation om brændefyrings påståede farlighed. Men de alarmerende budskaber er hvad politikere, vælgere og forbrugere hører.

LØB har siden 2009 arbejdet med at formidle fordelene ved at opvarme med brænde, og med at tilbagevise forkerte påstande om forureningen fra brændefyring. Det kræver hårdt arbejde at demontere alle forkerte påstande i medierne, og det ser ikke ud til at blive lettere foreløbig.

Hvor mange dør af brændefyring?

Medierne vil meget gerne have tal og især dødstal. Det tilbagevendende punkt i debatten er derfor, hvor mange mennesker der dør af partikler fra brændefyring i Danmark. For ti år siden hed det sig, at tallet var 3.000 for tidlige dødsfald på grund af brændefyring, eller mere end 10 gange så mange som der dør i trafikken. Dette tal tror ingen på længere. Nu cirkulerer et lavere tal på 550 dødsfald hvert år. Det stammer fra rapporten "Helbredseffekter og helbredsomkostninger fra emissionssektorer i Danmark" fra Nationalt Center for Energi og Miljø (DCE), Aarhus Universitet, 2016.

Men medierne er meget dårlige til at fortælle, at DCE selv tager forbehold for rapportens resultater, fordi de hviler på modelberegninger med stribevis af antagelser og forenklinger. Det giver fx sjældent mening at udpege én dræbende årsag, når et menneske dør af en hjerte-, kar- eller lungesygdom. Og modelberegningerne tager ikke hensyn til partiklers forskellige størrelser, kemi og farlighed, men regner alle partikler for ens. Imidlertid viser forskningen, at partikler fra anden afbrænding, fx fra diesel, er langt farligere for mennesker end partikler fra afbrænding af træ.

DCE ville aldrig omtale sine egne resultater som medierne gør, ved at fortie den store usikkerhed på resultaterne og uforbeholdent påstå, at brændefyring slår 550 danskere ihjel hvert år. Debatten om dødstallet vil givetvis fortsætte. LØB vil fortælle, hvorfor vi mener at det aktuelle dødstal i medierne er stærkt overvurderet og kun et resultat af en tvivlsom modelberegning. Og vi vil løfte opmærksomheden i medierne om forskellige partiklers forskellige farlighed, bakket op af forskningsresultater.

Skader sod fra brændefyring klimaet?

Sod ("black carbon") kan dannes ved fyring. Jo mere uren forbrænding, jo mere sod. Sod er mistænkt for at fremme klimaforandringer ved at formørke og opvarme arktis og indlandsisen. De største kilder til denne forurening formodes at være industri og trafik, især udenfor det stærkt miljøregulerede Europa. Men tal fra EU viser, at også brændefyring i især Centraleuropa udleder sod. Disse tal er misvisende i den danske debat, fordi vi bruger langt bedre og mindre forurenende ovne i Danmark og Norden. Så proportionerne er vigtige: Er sod fra brændefyring i Danmark reelt et problem for klimaet eller gør det ingen forskel overhovedet?

Miljøstyrelsen har i 2017 udsendt rapporten "LowCarbon Brændkammer" efter et udviklingsprojekt i samarbejde med DAPO, Skamol A/S og Teknologisk Institut. Rapporten har en god teoretisk del om sod og danske brændeovne. LØB vil bruge denne dokumentation til at undersøge og om nødvendigt tilbagevise påstande om, at dansk brændefyring har et sod-problem.

Indeklima

Varmekilder indendørs – fx madlavning, stearinlys, el-radiatorer, støvsugere og brændeovne – kan udskille ultrafine partikler i luften.

Statens Byggeforskningsinstitut påpeger, at da luften altid er fyldt med ultrafine partikler og niveauet kan svinge meget, bliver man nødt til at måle antallet af partikler i luften over længere tid, og helst over flere døgn, hvis man skal kunne identificere bestemte forureningskilder. Desuden skal der også måles udendørs samtidig for at sikre at de indendørs målinger fortolkes rigtigt.

Undertiden får brændeforbrugere tilbudt gratis målinger af deres partikler indendørs. Det sker desværre typisk med kun et enkelt kort besøg med en enkelt måler inde i huset, og resultaterne er efter LØBs vurdering ubrugelige for brændeforbrugeren. Intet tyder på, at brændeforbrugere der betjener deres ovn rigtigt, har grund til at frygte for deres indeklima. Ikke på grund af brænde i hvert fald.

LØBs politiske synspunkter om brænde

Kampen for miljøfolk må være at få de værste ting, nemlig olie og kul, ud og at finde gode måder at fyre med træ på, for at udnytte de store fordele det giver for økologi, økonomi og forsyningssikkerhed. Derfor støtter LØB ikke politiske forslag om afgift på brændefyring. Reelle problemer ved brændefyring skal tages alvorligt, og LØB ønsker derfor brugbar viden om partiklers skadevirkning, at dårlige fyringssteder og –metoder sløjfes og at der udvikles brugbare og økonomisk realistiske teknologier til røgrensning.

Bedre debat og mere viden

Debatten om brændefyring bør inddrage al den relevante forskning for at komme videre end bare påstand mod påstand. LØB kunne godt ønske sig:

- Et sted på nettet som samler, formidler og spreder den videnskabelige dokumentation om brændefyring – både om den påståede forurening og farlighed og om det grundlæggende miljø- og klimavenlige ved at bruge træ som energikilde.
- At Danmarks millioner af brændeforbrugere bliver beroliget i deres fyring, får viden om hvordan og hvorfor de kan fyre med god samvittighed – og mobiliseres til selv at sprede denne viden.

Læs mere om brændefyring

Der er meget godt forbrugerstof og praktiske råd om brændefyring på nettet, og det er let at finde. Der er langt mindre om forurening fra brændefyring, og det der er, er ofte svært tilgængeligt eller politisk farvet imod brænde. Se flinks i højre spalte til mere viden

Facebook

- Fyr med god samvittighed

Skorstensfejerlaugets side der præsenterer folderen af samme navn. Ca. 500 likes.

- Miljøbevidste brændeovnsbrugere

Facebookgruppe for "alle os med brændeovne, pilleovne og pejse som er meget miljøbevidste og fyrer fornuftigt efter alle gængse forskrifter som man anbefaler". Ca. 1.300 medlemmer.

- Stop brændeafgiften

7 organisationers kampagneside fra 2013 imod Folketingets aftale om en brændeafgift. Siden administreres af Dansk Skovforening. Ca. 50.000 likes.

Andre hjemmesider

- www.braendefyringsportalen.dk, herunder www.renrøg.dk

Miljøstyrelsens righoldige portal med blandt andet fyringsråd, lovgivning om brænderøg og skrotningsordning for brændeovne.

Siden redegør også for de seneste 10 års forskning i helbredseffekter af brænderøg, men formidlet så svært tilgængeligt, at det næppe efterlader brændeforbrugere klogere, hvis nogen skulle kæmpe sig igennem læsningen.

- www.skovforeningen.dk/site/skove_der_saelger_braende/

Skovforeningens liste over cirka 200 skove som sælger brænde til private, suppleret med råd om køb, tørring og fyring med brænde.

- www.trae.dk/tema/tema-braende/

Træbranchens fælles portal om træ med forbrugerrettet og veldokumenteret stof i temaet om brænde.

- www.dapo.dk

Brændeovnsproducenternes side som blandt andet rapporterer fra brændefyringsdebatten.

Bål – ny bog

Læst af Karen Abrahamsson

En nordmand med stor viden om ild har beriget verden med en bog om bål. Det er ikke et problem med tørt kløvet træ til brænde en dejlig sommeraften, hvor man hygger sig ved bålet hjemme i haven, men ude i naturen, hvor det måske både regner og blæser, og alt tilgængeligt træ er vådt, kræver det lidt mere indsigt. Et bål er ikke bare et bål, men hvilket formål har bålet? Hvor er du? Hvilket brænde har du til rådighed? Hvordan er vejret, naturforholdene, m.m.?

Thomas Svardal beskriver Ikke mindre end 23 forskellige båltyper gennem enkle trin. Tips om hvordan forskellige træsorter brænder – hvordan du finder optænding i naturen. 6 måder at tænde op på (med eller uden tændstikker). Hvor bålet skal placeres i forskelligt terræn. Gode råd om sikkerhed og tips til, hvordan du lærer børnene at tænde bål. Til sidst en test, hvor du kan bestige båløptændingens kundskabsstige. Bogen er fuld af inspiration. Den kan varmt anbefales – den har fundet vej til vores reol.

Fakta:

Forfatter: Thomas Svardal

Forlag: Rosinante

Udkom: 6. oktober 2017

ISBN: 978-87-638-5422-1

Format: 230 x 160 mm

Antal sider: 160

Pris: kr 248,95

LØB'ende Nyheder
Marts 2018

side 7